

Kultura každodenního života v 19. století

Tematické okruhy přednášek:

1. Člověk v „dlouhém“ 19. století.
2. Životní prostředí a bydlení. Město a měšťanský dům. Šlechtické sídlo.
3. Muž a žena. Proměny vztahu pohlaví, postavení ženy, erotika. Námluvy, zasnuby, svatba. Rodina ve společnosti.
4. Výchova dětí v rodině. Školy. Typy kariér.
5. Společenský život a zábava. Šlechtický a měšťanský salon. Hospody, kavárny, kluby. Plesy. Sport.
6. Slavnosti. Církevní a státní svátky. Národní a profesní slavnosti.
7. Strava. Výživa a složení stravy. Kuchařské knihy.
8. Péče o zevnějšek. Oděv a proměny módy.
9. Péče o zdraví. Zdravotní stav. Nemoci, úrazy, epidemie. Lékaři, lékárny, nemocnice, lidová léčba. Lázně.
10. Smrt a pohřeb.

Vydané prameny:

- Beneš, A., Pražský Galanthomme. Neocenitelné poučení o způsobilém chování, Praha b.d.
- Bílý, F. (ed.), Korespondence a zápisky Frant. Ladislava Čelakovského I-IV, Praha 1907-1939.
- Brod, M., Život plný bojů, Praha 1966.
- Čapková, H., Moji milí bratři (ed. E. Martin), Praha 1986.
- Čelakovský, J., (ed. L. Velek), Moje zápisky 1871-1914, Praha 2004.
- Čenský, F. (ed.), Z dob našeho probuzení. Sbíрка přátelských některých spisovatelů a vlastenců našich..., Praha 1875.
- Červinková-Riegrová, M., Vzpomínky z mladých let dra Františka Ladislava Riegra. Osvěta 33, 1903, s. 481-497, 575-585, 765-781.
- Červinková-Riegrová, M. (edd. M. Vojáček a kol.), Zápisky I. (1880-1884), Praha 2009.
- Firt, J., Knihy a osudy (ed. L. Veselý), Praha 1991.
- Frejka, J., Outěchovice. Vyprávění o rodu dědičných svobodných myslivců Frejků v Outěchovicích a o světě kolem nich, České Budějovice 1970.
- Frič, J. V., Paměti I (ed. K. Cvejn), Praha 1957.

- Guth-Jarkovský, J. S., Paměti I-III, Praha 1929.
- Guth-Jarkovský, J. S., Společenský katechismus I-III, Praha 1914.
- Hančová, B., Palacký v domácnosti, in: Památník na oslavu stých narozenin Fr. Palackého, Praha 1898, s. 130-136.
- Havel, V. M., Mé vzpomínky, Praha 1993.
- Heller, S., Z minulé doby našeho života národního, kulturního a politického I-V, Praha 1916-1923.
- Hellmuth-Brauner, V., Paměti rodu, Praha 2000.
- Herrmann, I., Před padesáti lety. Drobné vzpomínky z minulosti I-II, Praha 1925.
- Hoffmeister, A. (ed.), Kavárna Union. Sborník vzpomínek pamětníků, Praha 1953.
- Holeček, J., Pero. Román-paměti (výbor), Praha 1976.
- Kramář, K., Paměti (ed. K. Hoch), Praha b.d.
- Krásnohorská, E., Co přinesla léta I-II, Praha 1928.
- Kratochvíl, M. V., Čechy krásné, Čechy mé. O dvou podřipských rodech, Praha 1981.
- Lauermannová-Mikschová, A., Lidé minulých dob. Kniha lidských a básnických osudů (ed. M. Rutte), Praha 1941.
- Mácha, K. H., Literární zápisníky, deníky, dopisy (ed. M. Pohorský), Praha 1972.
- Masaryková, A., Dětství a mládí. Vzpomínky a myšlenky, Praha 1994.
- Metelka, V., Ze života zapadlého vlastence (ed. J. Jech), Praha 1982.
- Němcová, B., Listy I-IV (ed. M. Novotný), Praha 1951-1962.
- Nováček, V. J. (ed.), Františka Palackého korespondence a zápisky I-III, Praha 1898-1911.
- Novotný, M. (ed.), Život Boženy Němcové I-VI, Praha 1959.
- Palacký, F., Popis Království českého čili Podrobné poznamenání všech dosavadních krajův, panství, statkův, měst, městeček a vesnic, někdejších hradův a tvrzí, též samot a zpustlých osad, Praha 1848.
- Pechová-Krásnohorská, E., Z mého mládí. Vzpomínky životopisné, Praha 1921.
- Pichl, J. B., Vlastenecké vzpomínky (ed. M. Hýsek), Praha 1936.
- Podlipská, S. (ed.), Paměti a korespondence Bohuslavy Rajske z let 1839-1844, Praha 1872.
- Pokorná-Purkyňová, R., Život tří generací. Vzpomínky na velké Purkyně. Listy a články Karla Purkyně, Praha 1944.
- Quis, L., Kniha vzpomínek I-II, Praha 1902.
- Rada, F., Když se psalo c. k. Ze života Českých Budějovic na počátku století, České Budějovice 1966.

Rada, F., Když se psalo T. G. M. České Budějovice v prvním desetiletí republiky, České Budějovice 1992.

Rettigová, M. D., Domácí kuchařka (ed. F. Wünschová), Praha 1986.

Sealsfield, Ch., Rakousko, jaké je, Praha 1992.

Sedlák, J., Z lavice za katedru, Praha 1960.

Stašek A., Vzpomínky, Praha 1925.

Stloukal, K. (ed.), Františka Palackého rodinné listy dceři Marii a zeti F. L. Riegrovi, Praha 1930.

Stloukal, K. (ed.), Milostné dopisy F. L. Riegra a Marie Palacké, Praha 1932.

Strettiová, M., O starých časech a dobrých lidech, Praha 1940.

Světlá, K., Z literárního soukromí, Praha 1959.

Šubert, F. A. (ed.), Čechy I-XIV, Praha 1883-1908.

Šusta, J., Léta dětství a jinošství. Vzpomínky I, Praha 1947.

Tomek, V. V., Paměti z mého života I-II, Praha 1904.

Trachtová, M., Domácí hospodářství, Praha 1909.

Tyršová, R., Jindřich Fügner. Paměti a vzpomínky na mého otce I-II, Praha 1927.

Velde, T. H. van de, Dokonalé manželství. Studie o jeho fysiologii a technice, Moravská Ostrava 1933.

Vondráček, V., Lékař vzpomíná (1895-1920); Lékař dále vzpomíná (1920-1938); Konec vzpomínání (1938-1945), Praha 1976-1978.

Wels, Š., U Bernátů, Praha 1993.

Zweig, S., Svět včerejška, Praha 1994.

Žižka L. K., Praha před osmdesáti lety, Praha 1960.

Literatura:

Abramsová, L., Zrození moderní ženy. Evropa 1789-1918, Brno 2005.

Aries, P., Geschichte des Kindheit, 1978.

Aries, P., Dějiny smrti, Praha 2000.

Aries, Ph.-Duby, G. (Hg.), Geschichte des privaten Lebens IV. Von der Revolution zum Großen Krieg (hg. von M. Perrot), Frankfurt/M. 1994.

Aries, Ph.-Duby, G. (Hg.), Geschichte des privaten Lebens V. Vom Ersten Weltkrieg zur Gegenwart (hg. von A. Prost und G. Vincent), Frankfurt/M. 1993.

Bass, E., Čtení o roce osmačtyřicátém, Praha 1963.

Benešová, M., Česká architektura v proměnách dvou století 1780-1980, Praha 1984.

Bologne, J. C., Svatby. Dějiny svatebních obřadů na Západo, Praha 1997.

Cesty a cestování v životě společnosti, Ústí n. Labem 1997.

Cizí, jiné, exotické v české kultuře 19. století, Praha 2008.

Cohen G. B., Němci v Praze 1861-1914, Praha 2000.

Corbin, A., Narcis a miazma. Pach a společenské představy 18. a 19. století, Praha 2004.

Corbin, A., Na stopě neznámému. Znovuzrození L. F. Pinagota, Praha 2007.

Devadesát let Besedy měšťanské v Praze. 1845-1936, Praha (1936).

Devatenácté století slovem i obrazem. Dějiny politické a kulturní I-II, Praha b.d.

Dyková, V. -Dörfelová, Y., Kam se v Praze chodilo za múzami. Literární salony, kavárny, hospody a stolní společnosti, Praha 2009.

Ehm, J. - Poche, E., Pražské interiéry, Praha 1973.

Efmertová, M., České země v letech 1848-1918, Praha 1998.

Fialová, L. - Horská, P. - Kučera, M. - Maur, E. - Musil, J. - Stloukal, M., Dějiny obyvatelstva českých zemí, Praha 1996.

Foucault M., Dějiny šílenství, Praha 1994.

Foucault M., Dohlížet a trestat, Praha 2000.

Foucault, M., Vůle k vědění. Dějiny sexuality I, Praha 1999.

Galandauer, J., František Ferdinand d'Este. Následník trůnu, Praha 2000.

Goody, J., Proměny rodiny v evropské historii, Praha 2007.

Hádek, K., Čtení o staré Praze, Praha 1940.

Hamannová, B., Rudolf. Korunní princ a rebel, Praha 1993.

Hamannová, B., Alžběta. Císařovna proti své vůli, Praha 1997.

Hanuš, J. - Fasora, L. - Malíř, J., Člověk na Moravě v 19. století, Brno 2004.

Havránek, J., Předpoklady působení české kultury v Čechách v 19. století, in: Město v české kultuře 19. století, Praha 1983, s. 108-122.

Heyden-Rynschová, V., Evropské salony. Vrcholy zaniklé ženské kultury, Praha 2005.

Hlavačka, M., Jubilejní výstava 1891, Praha 1991.

Hlavačka, M., Cestování v éře dostavníku. Všední den na středoevropských cestách, Praha 1996.

Hojda Z.-Pokorný J., Pomníky a zapomínky, Praha 1997.

Horská, P., Sladká Francie, Praha 1996.

Horská, P. - Kučera, M. - Maur, E. - Stloukal, M., Dětství, rodina a stáří v dějinách Evropy, Praha 1990.

Horská, P. - Maur, E. –Musil, J., Zrod velkoměsta. Urbanizace českých zemí a Evropa, Praha 2002.

Hospody a pivo v české společnosti, Praha 1997.

Houdková, Z., Všední život Františka Ladislava Riegra a jeho rodiny na letním bytě v Malči v letech 1862-1903. Opera historica 4, 1995, s. 253-263.

Hroch, M., Na prahu národní existence. Touha a skutečnost, Praha 1999.

Janák, P., Sto let obytného domu nájemního v Praze, Praha 1933.

Jedlička, J., České typy aneb Poptávka po našem hrdinovi, Praha 1992.

Jirát, V., Uprostřed století. Podobizny lidí devatenáctého věku, Praha 1948.

Kárníková, L., Vývoj obyvatelstva v českých zemích 1754-1914, Praha 1965.

Klabouch, J., Manželství a rodina v minulosti, Praha 1962.

Kodrová, J., Rodina Braunerova. Příspěvek ke studiu každodenního života měšťanské společnosti Prahy ve druhé polovině 19. století. Opera historica 4, 1995, s. 267-279.

Kodym, S., Dům U Halánků. Vzpomínky na Vojtu Náprstka, Praha 1955.

Komunikace a izolace v české kultuře 19. století, Praha 2002.

Kořalka, J., Kulturně aktivní vrstvy české maloměstské společnosti v druhé polovině 19. století. (Na příkladu Tábora), in: Město v české kultuře 19. století, Praha 1983, s. 337-341.

Kovář, D., Budějovice před sto lety, České Budějovice 2000.

Kroutvor, J., Potíže s dějinami. Eseje, Praha 1990.

Křížová, M., Šlechtické interiéry 19. století, Praha 1993.

Kybalová, L., Od empíru k druhému rokoku, Praha 2004.

Kybalová, L., Doba turnýry a secese, Praha 2006.

Ledvinka, V. - Mráz, B. - Vlnas, V., Pražské paláce. Encyklopedický ilustrovaný přehled, Praha 1995.

Lenderová, M., Chytila patrola... aneb prostituce za Rakouska i republiky, Praha 2002.

Lenderová, M., K hříchu i k modlitbě. Žena v minulém století, Praha 1999.

Lenderová, M., Tragický bál. Život a smrt Pavlíny ze Schwarzenbergu, Praha - Litomyšl 2004.

Lenderová, M., Zdenka Braunerová, Praha 2000.

Lenderová, M. a kol., Žena v českých zemích od středověku do 20. století, Praha 2009.

Lenderová, M.-Jiránek, T.-Doušová, H., Dějiny každodennosti „dlouhého“ 19. století, I, Pardubice 2001.

Lenderová, M.-Macková, M.-Bezecný, Z.-Jiránek, T., Dějiny každodennosti „dlouhého“ 19. století II, Pardubice 2005.

Lněničková, J., České země v době předbřeznové 1792-1848, Praha 1999.

Lorenzová, H. –Petrasová, T. (edd.), Fenomén smrti v české kultuře 19. století, Praha 2001.

Macura, V., Český sen, Praha 1998.

Macura, V., Znamení zrodu. České obrození jako kulturní typ, Praha 1995.

Marek, J., Česká moderní kultura, Praha 1998.

Melnikovová-Papoušková, N., Praha před sto lety, Praha 1935.

Město v české kultuře 19. století, Praha 1983.

Míka, Z., Zábava a slavnosti staré Prahy, Praha 2008.

Novotný, A., Naposledy v Praze F. L. Věka, Praha 1948.

Novotný, A., Toulky nenávratnem, Praha 1946.

Oznamuje se láskám našim... aneb svatby a svatební zvyky v českých zemích v průběhu staletí, Pardubice 2007.

Pivo lepších časů, Ústí nad Labem 2007.

Pešek, J., Od aglomerace k velkoměstu. Praha a středoevropské metropole 1850-1920, Praha 1999.

Poche, E. a kol., Praha národního probuzení, Praha 1980.

Pokorný, J., Český svět, I., Praha 1997.

Pražák, F., Paměti českých spisovatelů z dětství, Praha 1946.

Rak, J., Bývali Čechové, Praha 1995.

Randák, J. Kult mrtvých. Smrt a umírání v revoluci 1848, Praha 2008.

Rozhoň, V., Čeští cestovatelé a obraz zámoří v české společnosti, Praha 2005.

Řezníčková, K., Študáci a kantoři za starého Rakouska, Praha 2007.

Sak, R., Josef Jungmann. Život obrozence, Praha 2007.

Sak, R., „...ona nikdy nezraňuje, vždycky blaží.“ Milostný vztah Františka Ladislava Riegra a Marie Palacké ve vzájemné korespondenci. Opera historica 4, 1995, s. 237-250.

Sak, R., Salon dvou století. Anna Lauermannová-Mikschová a její hosté, Praha 2003.

Salon v české kultuře 19. století, Praha 1998.

Seibt, F. (Hrsg.), Böhmen im 19. Jahrhundert. Vom Klassizismus zur Moderne, Berlin 1995.

Sekera, V., Obyvatelstvo českých zemí v letech 1754-1918, I-II, Praha 1978.

Sex a tabu v české kultuře 19. století, Praha 1999.

Scheufler, P., Praha 1848-1914. Čtení nad dobovými fotografiemi, Praha 1984.

Schorske, C. E., Vídeň na přelomu století, Brno 2000.

Soukupová, B., Česká společnost před sto lety. Identita, stereotyp, mýtus, Praha 2000.

Stará dělnická Praha, Praha 1981.

- Stekl, H., Österreichs Aristokratie im Vormärz. Herrschaftsstill und Lebensformen der Fürstenhäuser Liechtenstein und Schwarzenberg, Wien 1973.
- Stekl, H. - Urbanitsch, P. - Bruckmüller, E. - Heiss, H. (Hrsg.), Bürgertum in der Habsburgermonarchie I-VI, Wien-Köln-Graz 1990-2000.
- Svoboda, J. E. a kol., Praha 1891-1918. Kapitoly o architektuře velkoměsta, Praha 1997.
- Svobodný, P.-Hlaváčková, L., Pražské špitály a nemocnice, Praha 1999.
- Svobodný, P.-Hlaváčková, L., Dějiny lékařství v českých zemích. Praha, 2004.
- Šafránek, J., Školy české, I-II, Praha 1918.
- Šárecká-Radoňová, M., Ozářené krby. Vlastenecké rodiny české, Praha 1945.
- Šárecká-Radoňová, M., Salony, Praha 1920.
- Šárecká-Radoňová, M., Z kulturních dějin lidstva IV. Obrazy společenského života XIX. století, Praha 1938.
- Šedivý, I., Češi, české země a velká válka 1914-1918, Praha 2001
- Šimůnková, A., Status, odpovědnost a láska: vztahy mezi mužem a ženou v české měšťanské společnosti 19. století, ČČH 95,1997, s. 55-107.
- Švaříčková-Slabáková, R., Rodinné strategie šlechty. Mensdorffové-Pouilly v 19. století, Praha 2007.
- Tinková, D., Hřích, zločin, šílenství v čase odkouzlování světa, Praha 2004.
- Úchalová, E., Česká móda 1780-1870. Pro salon i promenádu, Praha 1999.
- Úchalová, E., Česká móda 1870-1918. Od valčíku po tango, Praha 1997.
- Úchalová, E., Česká móda 1918-1938. Elegance první republiky, Praha 1996.
- Umění a byt 1800-1850. Katalog výstavy, Praha 1941/42.
- Urban, O., K některým aspektům životního stylu českého měšťanstva v polovině 19. století, in: Město v české kultuře 19. století, Praha 1983, s. 34-42.
- Urban, O., Kapitalismus a česká společnost, Praha 1978.
- Vetché stáří, nebo zralý věk moudrosti, Praha 2009.
- Vošahlíková, P., Jak se žilo za časů Františka Josefa I., Praha 1996.
- Vošahlíková, P., Zlaté časy české reklamy, Praha 1999.
- Vošahlíková, P., Z moci úřední. Úřady a úředníci za vlády Františka Josefa I., ČČH 92, 1994, s. 460-476.
- Vybíral, J., Století dědiců a zakladatelů, Praha 1999.
- Vybíral, J., Česká architektura na prahu moderní doby. Devatenáct esejů o devatenáctém století, Praha 2002.
- Vydrová, J., Žena doby secese, Praha 1976.

Zíbrt, Č., Jak se kdy v Čechách tancovalo. Dějiny tance v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku z věků nejstarších až do nové doby se zvláštním zřetelem k dějinám tance vůbec, Praha 1895.

Zmizelá Praha. Starý obraz města a jeho památek zničených v druhé polovici 19. a ve 20. století, Praha 1945.